

УДК 342.5+656.7

Єременко Сергій

ORCID iD 0000-0003-3685-4713

e-mail: esamns@ukr.net

Гурник Анатолій

ORCID iD 0000-0001-5533-5199

e-mail: idundcz@dsns.gov.ua

Мосов Сергій

ORCID iD 0000-0003-0833-3187

e-mail: gurman63@ukr.net

Присяжний Володимир

ORCID iD 0000-0001-7825-9037

e-mail: ncuvkz@spacecenter.gov.ua

**ДЕФІНІЦІЇ «ВЗАЄМОДІЯ» ТА «КООРДИНАЦІЯ»
В НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ
ЩОДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
АВІАЦІЙНОГО ПОШУКУ І РЯТУВАННЯ**

[https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2\(14\)-98-113](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2(14)-98-113)

Анотація. Наведено результати дослідження термінологічного забезпечення державного регулювання авіаційного пошуку і рятування в Україні, а саме, використання в нормативно-правових актах дефініцій «взаємодія» і «координація». Зазначено, що в цих документах вказані поняття використовуються, але без наведення їх змістовного навантаження, що створює неоднозначність їх сприйняття в текстах нормативно-правових актів, і водночас не пояснюється перехід від взаємодії до координації. З огляду на це за мету статті вибрано обґрунтування змісту дефініцій «взаємодія» і «координація» щодо процесу авіаційного пошуку і рятування на системних засадах із визначенням їх співвідношення. Для проведення дослідження вибрані широко відомі в науковому середовищі методи: системного аналізу, декомпозиції, узагальнення і синтезу. Результатом розвідок стали вперше отримані визначення змісту дефініцій «взаємодія» і «координація». Суть взаємодії щодо авіаційного пошуку і рятування (далі – АПР) полягає в узгодженні щодо цілей, завдань, об'єктів, місць, часу та способів виконання спільних дій різнопідпорядкованих органів управління і залучених пошуково-рятувальних сил та засобів для досягнення мети операції з АПР. Координацію щодо АПР запропоновано розуміти як дії суб'єкта управління, наділеного необхідними владними повноваженнями,

що спрямовані на організацію та підтримку безперервної взаємодії органів управління і залучених пошуково-рятувальних сил та засобів для забезпечення досягнення мети операції з АПР. Зроблено висновок, що внесення термінологічних змін до нормативно-правових актів щодо АПР дає змогу усунути неоднозначність сприйняття дефініцій «взаємодія» і «координація» у текстах документів, а також позбутися термінологічного розриву між нормативними етапами планування та виконання операції з авіаційного пошуку і рятування. Як напрями подальших наукових досліджень у зазначеній сфері запропоновано такі: розкриття механізмів державного АПР; нормативно-правове регулювання застосування безпілотних і пілотованих повітряних суден у несегрегованому повітряному просторі під час операції з АПР тощо.

Ключові слова: державне регулювання, авіаційний пошук і рятування, взаємодія, координація.

Постановка проблеми. Проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування безпосередньо регулюється з боку держави постановою Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування» [1] і наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Правил авіаційного пошуку і рятування в Україні» [2]. Обидва документи використовують дефініції «взаємодія» і «координація» без наведення їх змістовного навантаження, що створює неоднозначність їх сприйняття в текстах зазначених нормативно-правових актів і не пояснює перехід від взаємодії до координації. Це спричиняє термінологічний розрив між нормативними етапами планування та виконання операції з АПР. На етапі планування операції розробляється низка планів, серед яких є також плани взаємодії на державному, регіональному та об'єктовому рівнях. На етапі проведення операції через брак визначення суті дефініції «взаємодія» втрачається нормативний зв'язок взаємодії з процесом виконання операції.

В інших керівних нормативно-правових актах: Кодекс цивільного захисту України [3], Повітряний кодекс України [4], Положення про єдину державну систему цивільного захисту [5] трактування суті дефініцій «взаємодія» і «координація» відповідно до інших об'єктів також не виявлено.

У додатку до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію «Search and Rescue» [6] дефініції «взаємодія» і «координація» використовуються, але без наведення їхнього змісту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика нормативно-правового забезпечення авіаційного пошуку і рятування не є поширеною як об'єкт державного регулювання та наукових досліджень, що зумовлено специфікою цієї сфери, а також фактично через брак в Україні масових подій, пов'язаних з аваріями і катастрофами повітряних суден, які стають підставою для проведення операцій з АПР. Зокрема, такими випадками були: катастрофа (25.09.2020) військового літака Ан-26 поблизу Чугуєва Харківської області [7] і катастрофа гелікоптера ДСНС (18.01.2023) у Броварах Київської області [8].

Питання щодо дослідження дефініцій «взаємодія» і «координація» в нормативно-правових актах про державне регулювання авіаційного пошуку і рятування дотепер у наукових працях не піднімалося, що також зумовлено специфікою сфери АПР.

З огляду на аналіз підтверджено актуальність проведення дослідження змістовного навантаження дефініцій «взаємодія» і «координація» щодо процесу АПР на системних засадах.

Метою статті є обґрунтування змісту дефініцій «взаємодія» та «координація» щодо процесу авіаційного пошуку і рятування на системних засадах із визначенням їх співвідношення.

Методи дослідження. Протягом проведення розвідок використана сукупність загальнонаукових методів: системного аналізу під час дослідження різнодисциплінарних підходів до визначення змісту дефініцій «взаємодія» і «координація»; декомпозиції під час визначення ознак дефініцій «взаємодія» і «координація»; узагальнення під час визначення схожих ознак у змісті кожної з дефініцій, що використовуються у межах різнодисциплінарних підходів; синтезу під час обґрунтування змісту дефініцій «взаємодія» і «координація» щодо АПР.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання авіаційного пошуку і рятування має нормативно забезпечувати якісне виконання зазначеної функції, реалізація якої

відбувається за умов, коли повітряні судна зазнали або зазнають лиха.

У межах постанови Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування» [1] використовується дефініція «взаємодія», якщо розглядається питання проведення робіт з пошуку і рятування, під час яких має здійснюватися взаємодія органів управління та пошуково-рятувальних сил і засобів (далі – ПРСіЗ). З огляду на це у постанові Кабінету Міністрів України означено чотири нормативні заходи, що мають виконуватися під час взаємодії, суть яких полягає у визначенні органів управління складу та кількості ПРСіЗ; у погодженні порядку спільних дій ПРСіЗ, а також у визначенні для них завдань, місця, часу і способів проведення робіт з пошуку і рятування; у вирішенні питань щодо порядку використання аеродромів (аеропортів); у встановленні ступенів готовності ПРСіЗ і порядку управління спільними діями під час проведення робіт з пошуку і рятування.

Зважаючи на викладене, істотними ознаками, на нашу думку, щодо взаємодії слід вважати: спільні дії; у межах спільних дій – завдання, місце, час і способи проведення робіт; встановлення ступенів готовності та порядок управління спільними діями.

Із позиції взаємодії під час АПР доцільно звернутися до визначення суті цієї операції, що наведено у Правилах авіаційного пошуку і рятування в Україні. Під такою операцією розуміється «сукупність узгоджених та взаємопов'язаних за єдиними задумом, планом, метою, місцем та часом пошуково-рятувальних дій органів управління, сил і засобів системи авіаційного пошуку і рятування» [2]. Узгодженість і взаємопов'язаність фіксують обов'язковість взаємодії під час планування та виконання операції.

Взаємодія в зазначеному нормативно-правовому акті регулюється згідно з розділом 6 «Організація взаємодії у системі авіаційного пошуку і рятування». Відповідно до положень цього розділу в системі АПР взаємодія має організовуватися на суші й морі між різними органами управління та силами і засобами, що залучаються до

проведення операції з АПР, і здійснюватися на державному, регіональному і об'єктовому рівнях. Суть самої взаємодії в документі не розкривається.

На етапі планування у [2] визначена сукупність планів, що мають розроблятися. У їх складі є плани взаємодії з визначенням їх структури. На етапі здійснення операції з АПР реалізація взаємодії висвітлена не досить чітко, що зумовлено, на нашу думку, браком визначення суті дефініції «взаємодія».

Безпосереднє планування пошуку містить низку етапів, у складі яких взаємодія завуальовано присутня через координацію дій. Треба зазначити, що визначення дефініції «координація» також не наведено в нормативно-правових актах, незважаючи на те, що вона використовується у цих документах.

Для розуміння суті дефініції «взаємодія» щодо авіаційного пошуку і рятування необхідно провести відповідні дослідження сучасних різнодисциплінарних підходів.

Дефініція «взаємодія» є загальновідомою і використовується як у нормативно-правових актах, так і під час проведення наукових досліджень. Водночас змістовне навантаження різнодисциплінарних підходів відрізняється. Так, наприклад, у загальновідомому джерелі «Вікіпедія» під змістом дефініції «взаємодія» розуміється сумісна дія декількох об'єктів або суб'єктів (елементарної частинки, тіла, біологічної істоти, людини чи спільноти), за якої результат дії одного з них впливає на інші, що змінює їхню динамічну поведінку. Також звертається увага на те, що це широкий загальний термін [9]. Ознаками взаємодії згідно з наведеним визначенням є сумісна дія об'єктів, вплив взаємодіючих об'єктів один на одного і зміна поведінки кожного з них унаслідок взаємодії.

У межах публікації «Взаємодія та взаєморозуміння як етичні процеси» [10] Національного Університету «Одеська юридична академія» суть дефініції «взаємодія» визначається як процес безпосереднього або опосередкованого впливу суб'єктів один на одного, що породжує причинну обумовленість їхніх дій і взаємозв'язок. Цей процес, за твердженням, потребує активності, а також взаємної спрямованості дій тих, хто бере в ньому участь. Ознаками взаємодії в цьому визначенні є: процес (використаний процесний підхід), вплив взаємодіючих

суб'єктів один на одного і причинна обумовленість дій взаємодіючих суб'єктів.

Авторський колектив у праці [11], що видана у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», наголошує на тому, що в психології та педагогіці під взаємодією розуміється «процес безпосереднього або опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного, що породжує їхню взаємну обумовленість і зв'язок», що дуже схоже з визначенням, наведеним у [10].

У Філософському енциклопедичному словнику [12] зміст дефініції «взаємодія» трактується таким чином: «філософська категорія, яка відображає особливий тип відношення між об'єктами, при якому кожний з об'єктів діє (впливає) на інші об'єкти, приводячи до їх зміни, і водночас зазнає дії (впливу) з боку кожного з цих об'єктів, що, у свою чергу, зумовлює зміну його стану». У цьому разі ознаками взаємодії є: особливий вид відносин між об'єктами; кожний з об'єктів впливає на інші, що зумовлює зміни; одночасно об'єкт зазнає впливу з боку кожного з об'єктів, на які попередньо впливав, зі зміною власного попереднього стану.

Сутність дефініції «взаємодія», на думку С. Кожушки [13], полягає в існуванні нерозривності прямої і зворотної дій, наявності органічного поєднання змін суб'єктів, які впливають один на одного. Авторка вважає, що взаємодія є внутрішньо диференційованою системою, що сама розвивається. Водночас передбачається взаємна зміна керуючих та керованих дій, а також необхідність розгляду змін взаємодіючих суб'єктів і самого процесу взаємодії як зміни її станів. Із твердженням авторки, що взаємодія має розглядатися як система, можна не погодитися, бо не наведено потрібних ознак, які є у системі. Разом із тим аналіз дослідження дає змогу наголосити на низці ознак: переважання однієї дії спричиняє послаблення інших; наявність структури (транзакції, інтеракції, впливи, дії тощо); мета; предмет; способи; зворотний зв'язок. С. Кожушко навела у свій праці також суть дефініції «професійна взаємодія». Під нею вона розуміє «цілеспрямований, соціально-зумовлений, динамічний процес безпосереднього або опосередкованого одночасного впливу суб'єктів один на одного в результаті

виконання певної професійної діяльності, при спрямовуючій ролі суб'єкта, що володіє сукупністю теоретичної та практичної підготовки, метою якого є реалізація змісту професійної діяльності одного і задоволення потреб іншого» [13].

Є. Бараш запропонував дефініцію «взаємодія» розглядати як у широкому, так і вузькому сенсах. У широкому сенсі запропоновано розуміти взаємодію як співпрацю, що полягає у спільних узгоджених діях і спрямована на досягнення спільної мети в наданні взаємної допомоги. У вузькому сенсі взаємодія полягає в планомірному здійсненні сукупності заходів під час проведення профілактичних заходів [14]. Загальні ознаки такої взаємодії складаються з того, що це процес; відбувається одночасний вплив суб'єктів один на одного.

Іноземні джерела пропонують таке витлумачення дефініції «взаємодія»: випадок, коли суб'єкти чи об'єкти впливають або реагують один на одного [15–16]; взаємний вплив суб'єктів з метою координації їхньої поведінки через психологічну діяльність [17].

Важливим аспектом визначення в [17] є висвітлення зв'язку між взаємодією та координацією. На наявності такого зв'язку наголошується в праці Н. Нижник і С. Мосова [18], де координування розглядається авторами як організація та підтримка взаємодії суб'єктів господарювання з боку органів державної влади, які мають здійснюватися весь час до моменту досягнення мети (виконання поставлених завдань).

Доцільним є звернення до термінологічного апарату, що використовується у военній сфері, актуальність якого зумовлена тим, що війни супроводжують людство на всьому шляху його розвитку [19]. Так, у термінологічному словнику Національної академії оборони України [20] наведено визначення дефініції «взаємодія», суть якого полягає у погоджених за цілями, завданнями, об'єктами, місцем, часом, способами виконання завдань спільних діях військ (сил) для досягнення загальної мети операції (бойових дій). Загальними ознаками в цьому разі є: спільні дії; мета, завдання, об'єкти, місце, час і способи дій.

Розмаїття підходів до визначення, структури та ознак взаємодії наводять на думку, що взаємодію слід розглядати як

інтегровальний чинник, який об'єднує різні частини в процес безпосереднього (опосередкованого) взаємовпливу об'єктів (суб'єктів), чим породжується їх взаємні обумовленість і зв'язок. Таким чином, для взаємодії характерним є: наявність різних за підпорядкованістю суб'єктів; спільні дії цих суб'єктів, що попередньо узгодженні за цілями, завданнями, об'єктами, місцем, часом і способами виконання дій; спільна мета, яка має бути досягнута внаслідок спільних дій суб'єктів.

Ураховуючи проаналізовані підходи, пропонується під дефініцією *«взаємодія» щодо авіаційного пошуку і рятування* розуміти *узгоджені за цілями, завданнями, об'єктами, місцем, часом і способом виконання спільні дії різнорідних (міжвідомчих) органів управління і задіяних пошуково-рятувальних сил та засобів для досягнення мети операції з авіаційного пошуку і рятування.*

Як було вище зазначено, на етапі здійснення операції з АПР взаємодія завуальовано існує через координацію дій. Це зумовлює необхідність дослідити зміст дефініції «координація» з позиції управління (державного управління) та визначити, за яких умов з'являється їхній зв'язок із дефініцією «взаємодія».

Науковці, як показує аналіз, по-різному трактують сутність дефініції «координація». Так, у словнику [21] зазначається, що дефініція «координація» в перекладі з латинської мови (coordinatio, со... – префікс, що означає спільність, сумісність, і ordination – упорядкування) – це «узгодження, поєднання, приведення до порядку чи відповідно до поставлених завдань складових елементів».

Автори праці [22] суть дефініції «координація» розуміють як процес встановлення взаємозв'язків між різноманітними суб'єктами (об'єктами) та інтеграцію їх взаємодії. На їхню думку, потреба в координуванні залежить від тісної взаємодії між окремими суб'єктами (об'єктами) і функціями головної структури, до складу якої вони входять. У зазначеному авторами підході підкреслено взаємозв'язок координації та взаємодії через процес інтеграції.

В. Семенова вважає, що координуванням є процес, який спрямований на реалізацію управлінських рішень і полягає у розробленні та реалізації узгоджених взаємодій окремих

суб'єктів згідно із запланованими завданнями, за наявності зворотного зв'язку в інтересах досягнення цілей головної структури [23]. Авторка також, як і попередники, звертає увагу на взаємозв'язок координування та взаємодії через узгодження взаємодій.

Н. Коломийчук у праці [24] визначає координацію як одну з функцій державного управління, а також як процес розподілу й узгодження діяльності суб'єктів у часі та просторі й забезпечення їхньої взаємодії в інтересах досягнення мети виконання поставлених завдань. У цьому разі координація пов'язана із взаємодією через забезпечення реалізації взаємодії.

О. Децик у своїй праці, присвяченій питанням державного механізму координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії в Україні, наголошує, що координування означає погодження, внесення ясності, встановлення прозорості чи наведення порядку між чим-небудь у процесі взаємодії [25].

На думку В. Пивненка, координація вважається функцією одного із суб'єктів, а взаємодію треба розглядати як принцип діяльності, засіб контактів із суб'єктами інших структур [26]. З цією думкою слід погодитися. Дійсно, координація завжди передбачає наявність відносин влади, підпорядкування суб'єктів спільної діяльності. Взаємодія своєю чергою організовується як спільна діяльність між суб'єктами, які мають різну підпорядкованість.

Авторський колектив, досліджуючи функцію координування в державному управлінні в [17], визначив суть координування як організацію взаємодії суб'єктів господарювання, наголошуючи на тому, що сутність реалізації координувальних впливів з боку органів державної влади полягає в забезпеченні здійснення узгоджених у часі дій усіх суб'єктів господарювання, які беруть участь у вирішенні конкретних завдань, спрямованих на досягнення мети – задоволення потреб суспільства.

О. Громова в [27], аналізуючи роль координаційної функції в процесі управління організацією як об'єктом, запропонувала під координуванням розуміти процес, спрямований на забезпечення всебічного розвитку (виробничого, технічного, фінансового тощо) об'єкта за умов

оптимальних витрат різних ресурсів.

Проаналізувавши довідкові видання та думки вчених щодо суті терміна «координація», можна виділити те спільне, що їх об'єднує: функція суб'єкта управління, наділеного необхідними повноваженнями; взаємодіючі суб'єкти різного підпорядкування; вплив на взаємодіючі суб'єкти для досягнення мети (виконання завдання).

З огляду на викладене під координацією щодо авіаційного пошуку і рятування пропонується розуміти дії суб'єкта управління, наділеного необхідними владними повноваженнями, що спрямовані на організацію та підтримку безперервної взаємодії органів управління і задіяних пошуково-рятувальних сил та засобів для забезпечення досягнення мети операції з авіаційного пошуку і рятування.

Отже, з урахуванням змісту дефініції «координація» та відповідно до Правил авіаційного пошуку і рятування в Україні [2] зміняться визначення деяких словосполучень. Наприклад, координатор операції з АПР – це керівник робіт, дії якого спрямовані на організацію та підтримку безперервної взаємодії органів управління і задіяних ПРСіЗ для забезпечення ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, пов'язаної з авіаційною подією.

Щодо організації та підтримки безперервної взаємодії. Це складова частина організації операції з АПР. З огляду на Правила авіаційного пошуку і рятування в Україні [2] сутність організаційної взаємодії полягає в узгоджених діях усіх органів управління, ПРСіЗ, що беруть участь в операції з АПР, в інтересах досягнення поставленої мети. Залежно від ситуації з повітряним судном, що зазнає або зазнало лиха в авіаційному районі пошуку і рятування України, взаємодія має деталізуватися на завданнях, які виконуються органами управління і задіяними ПРСіЗ залежно від зміни в часі стану повітряного судна, що зазнає лиха, або зміни ситуації (погодні умови, час доби, обмеження, небезпеки тощо) у районі, де повітряне судно зазнало лиха.

Взаємодія має вважатися належно організованою тільки в разі якщо визначені взаємодіючі органи управління чітко усвідомлюють загальний замисел операції з АПР, свої завдання

у проведенні цієї операції, а також завдання взаємодіючих з ними інших різнорідних (міжвідомчих) органів управління; розуміють способи та зміст, місце і час спільних дій; мають надійний, стійкий і безперервний багатосторонній зв'язок в умовах швидкого та непередбачуваного переміщення наземних і повітряних пошуково-рятувальних груп, у тому числі з координатором і штабом операції.

Необхідно також зазначити, що організація та підтримка безперервної взаємодії під час операції з АПР не є одноразовим актом і вважається відповідним процесом роботи координатора та штабу операції аж до її завершення (призупинення), дотримуючись правових норм. Головну роль в ньому відіграє координатор операції з АПР.

Під час розроблення плану операції з АПР координатор операції через з'ясування отриманого завдання й оцінювання ситуації з повітряним судном, що зазнає або зазнало лиха, і ухвалення рішення має визначити основи взаємодії органів управління та задіяних ПРСіЗ. Штаб операції з АПР як робочий орган координатора операції підготовлює для нього необхідні дані за допомогою збирання, оброблення й аналізування інформації про аварійне повітряне судно. Штаб виконує необхідні розрахунки, оформлює визначений порядок взаємодії, а також здійснює інші дії з підготовки до організації взаємодії установленим координатором операції з АПР методом. План взаємодії оперативно доводиться до взаємодіючих органів управління.

На етапі проведення операції з АПР підтримка безперервної взаємодії здійснюється через інститут координаторів: координатор операції з АПР, штаб операції з АПР, координатор на місці проведення робіт, штаб на місці проведення робіт, координатор авіаційних сил і засобів, координатор авіаційних сил і засобів на місці проведення робіт, координатор повітряних суден [2].

Висновки та напрями подальших досліджень. Зважаючи на результати досліджень, слід зробити такі висновки:

– забезпечено подальший розвиток сутності понять «взаємодія» та «координація»;

– на підставі проведеного аналізу різнодисциплінарних підходів до визначення, структури та ознак взаємодії вперше запропоновано під дефініцією «взаємодія» щодо авіаційного пошуку і рятування розуміти узгоджені за цілями, завданнями, об'єктами, місцем, часом і способом виконання спільні дії різнорідних (міжвідомчих) органів управління та задіяних пошуково-рятувальних сил і засобів для досягнення мети операції з АПР;

– на підставі проведеного аналізу різнодисциплінарних підходів до визначення, структури та ознак координації вперше запропоновано під дефініцією «координація» щодо авіаційного пошуку і рятування розуміти дії суб'єкта управління, наділеного необхідними владними повноваженнями, що спрямовані на організацію та підтримку безперервної взаємодії органів управління і залучених пошуково-рятувальних сил та засобів для забезпечення досягнення мети операції з авіаційного пошуку і рятування;

– внесення термінологічних змін до нормативно-правових актів щодо авіаційного пошуку і рятування дає змогу усунути неоднозначність сприйняття дефініцій «взаємодія» і «координація» у текстах документів, а також позбутися термінологічного розриву між нормативними етапами реагування на авіаційну подію (надходження первинного повідомлення, здійснення початкових дій, планування, оперативні заходи, завершення операції з АПР) під час організації планування та проведення операції з АПР.

Напрямами подальших наукових досліджень щодо авіаційного пошуку і рятування слід вважати: розкриття механізмів державного регулювання авіаційного пошуку і рятування; нормативно-правове регулювання спільного застосування безпілотних і пілотованих повітряних суден у несегрегованому повітряному просторі під час операції з АПР тощо.

Список використаних джерел

1. Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування : постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2012 р. № 1037. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1037-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення : 05.05.2023).
2. Про затвердження Правил авіаційного пошуку і рятування в Україні : наказ Міністерства

- внутрішніх справ України від 16.03.2015 р. № 279. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0364-15#Text> (дата звернення : 05.05.2023).
3. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення : 05.05.2023).
 4. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> (дата звернення : 05.05.2023).
 5. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : постанова КМ України від 09.01.2014 р. № 11. Офіційний вебпортал парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#n10> (дата звернення : 05.05.2023).
 6. Annex 12 – Search And Rescue. ICAO, 2004. *ICAO Store* : офіц. сайт. URL : <https://store.icao.int/en/annex-12-search-and-rescue> (last accessed : 05.05.2023).
 7. ДБР назвало причини авіакатастрофи літака Ан-26 на Харківщині. *Радіо Свобода* : веб-сайт. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/news-dbr-prychyny-katastrofy-na-harkivshchyni/31253737.html> (дата звернення : 05.05.2023).
 8. У МВС розповіли про вертоліт і пілотів, які зазнали катастрофи в Броварах. *24 Канал* : вебсайт. URL : https://24tv.ua/brovarah-vpas-vertolit-18-sichnya-2023-roku-zagynulo-kerivnitsvo_n2238725 (дата звернення : 05.05.2023).
 9. Взаємодія. *Вікіпедія* : вебсайт. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Взаємодія> (дата звернення : 05.05.2023).
 10. Взаємодія та взаєморозуміння як етичні процеси. *Освіта* : вебсайт. URL : <https://osvita.ua/vnz/ reports/culture/10417> (дата звернення : 05.05.2023).
 11. Козубовська І., Розлуцька Г., Савко О. Взаємодія школи і родини у вихованні молодших школярів : вітчизняний і зарубіжний досвід (методичні рекомендації для бакалаврів і магістрів початкової освіти). Ужгород : Говерла, 2021. 28 с.
 12. Філософський енциклопедичний словник : енциклопедія / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
 13. Кожушко С. П. Професійна взаємодія та її характеристики. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2013. № 38–39. С. 247–252. URL : <http://repo.uira.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2591/1/Кожушко.pdf> (дата звернення : 05.05.2023)
 14. Бараш Є. Ю. Організаційно-правові засади діяльності установ виконання покарань : дис. ... канд. юрид. Наук : 12.00.07 / Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Харків, 2006. 232 с.
 15. Interaction. *Cambridge Dictionary* : website. URL : <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/interaction> (last accessed : 05.05.2023).
 16. Interaktion. *DWDS* : website. URL : <https://www.dwds.de/wb/Interaktion> (last accessed : 05.05.2023).
 17. *Interaktion. Online Lexikon für Psychologie & Pädagogik* : website. URL : <https://lexikon.stangl.eu/14/interaktion> (last accessed : 05.05.2023).
 18. Нижник Н. Р., Мосов С. П. Державне управління в Україні : функція координування. *Наукові записки Інституту законодавства ВР України*. 2014. № 6. С.111–116.
 19. Мосов С. Война или мир – выбор за человечеством : монография. Киев : Румб. 2007. 272 с.
 20. Словник основних військових термінів для використання в навчальному процесі та науково-технічній діяльності Національної академії оборони України / за ред. д-р військ. наук, проф. С. П. Мосова. Київ : НАОУ, 2006. 140 с.
 21. Великий тлумачний словник сучасної української мови; уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь : Перун, 2007. 345 с.
 22. Литвин А. Ю., Стреблянська І. А. Теоретичні аспекти системи координації управлінських потоків на промисловому підприємстві на основі рефлексивного підходу. *Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки та управління*. 2009. № 3(4). С. 81–89.
 23. Семенова В. Г. Особливості координування процесів використання інтелектуальної власності підприємства. *Економіка і організація управління*. 2014. № 1 (17) – 2 (18). С. 226–232.
 24. Коломійчук Н. М. Координація та формування ефективної системи державного

- внутрішнього фінансового контролю в бюджетному процесі. *Інвестиції : практика та досвід*. 2015. № 10. С. 45–47.
25. Децик О. П. Державний механізм координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Державне управління*. 2019. Т. 30 (69). № 3. С. 59–66.
 26. Пивненко В. П. Проблеми підвищення ефективності роботи правоохоронних органів в Україні у боротьбі з організованою злочинністю. *Вісник Академії правових наук*. 1997. Вип. 1. С. 157–159.
 27. Громова О. Є. Роль координаційної функції в процесі управління організацією. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 256–259.

References

1. On measures to improve the organization and conduct of aviation search and rescue operations: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from November 14 2012, № 1037. *Ofitsiynny vebportal parlamentu Ukrayiny*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1037-2012-%D0%BF#Text7> [in Ukrainian].
2. On Approval of the Rules of Aviation Search and Rescue in Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine from March 16 2015, № 279. *Ofitsiynny vebportal parlamentu Ukrayiny*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0364-15#Text> [in Ukrainian].
3. Code of Civil Protection of Ukraine: Law of Ukraine from October 02 2012, № 5403-VI. *Ofitsiynny vebportal parlamentu Ukrayiny*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> [in Ukrainian].
4. Air Code of Ukraine: Law of Ukraine from May 19 2011, № 3393-VI. (2023). *Ofitsiynny vebportal parlamentu Ukrayiny*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> [in Ukrainian].
5. On Approval of the Regulation on the Unified State System of Civil Protection: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated from January 09 2014, № 11. *Ofitsiynny vebportal parlamentu Ukrayiny*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#n10> [in Ukrainian].
6. Annex 12 – Search And Rescue. ICAO, 2004. ICAO Store. *Ofitsiynny sait ICAO* [Official site of ICAO]. Retrieved from <https://store.icao.int/en/annex-12-search-and-rescue> [in English].
7. SBI names the causes of the An-26 plane crash in Kharkov region. (2023). *Veb sayt Radio Svoboda* [Website of Radio Liberty]. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-dbr-prychyny-katastrofy-na-kharkivshchyni/31253737.html> [in Ukrainian].
8. The Ministry of Internal Affairs told about the helicopter and pilots who crashed in Brovary (2023). *Veb sayt 24 Kanal* [Website of Channel 24]. Retrieved from https://24tv.ua/brovarah-vpas-vertolit-18-sichnya-2023-roku-zaginulo-kerivnitsvo_n2238725 [in Ukrainian].
9. Interaction. *Veb sayt Wikipedia* [Website of Wikipedia]. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki/Взаємодія> [in Ukrainian].
10. Interaction and Mutual Understanding as Ethical Processes. *Veb sayt Osvita* [Website of Osvita]. Retrieved from <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10417> [in Ukrainian].
11. Kozubovska, I., Rozlutska, H., & Savko O. (2021). *Vzayemodiya shkoly i rodyny u vykhovanni molodshykh shkolyariv: vitchyznyany i zarubizhnyy dosvid* [Interaction of school and family in the education of younger students: domestic and foreign experience]. Uzhhorod: UzhNU Hoverla Publishing House [in Ukrainian].
12. NAN Ukrainy. In-t filosofi im. H. S. Skovorody (2002). *Filosofskiy entsyklopedychnyy slovnyk: entsyklopediya* [Philosophical encyclopedic dictionary: encyclopedia]. (V. I. Shynkaruk Ed.). Kyiv: Abrys [in Ukrainian].
13. Kozhushko, S. P. (2013). Profesiyna vzayemodiya ta yiyi kharakterystyky. [Professional interaction and its characteristics]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*, 38–39, 247–252. Retrieved from <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2591/1/Кожушко.pdf> [in Ukrainian].
14. Barash, E. Yu (2006). *Orhanizatsiyno-pravovi zasady diyal'nosti ustanov vykonannya pokaran* [Organizational and legal principles of activity of penitentiary institutions]. (Candidate's thesis). Kharkov National University of Internal Affairs. Kharkov [in Ukrainian].
15. Interaction. *Cambridge Dictionary*: website. Retrieved from:

- <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/interaction> [in English].
16. Interaktion. *DWDS*: website. Retrieved from <https://www.dwds.de/wb/Interaktion> [in Deutsch].
 17. *Interaktion. Online Lexikon für Psychologie & Pädagogik*: website. Retrieved from <https://lexikon.stangl.eu/14/interaktion> [in Deutsch].
 18. Nizhnyk, N. R., & Mosov. S. P. (2014). Derzhavne upravlinnya v Ukrayini: funktsiya koordynuvannya [Public administration in Ukraine: coordination function]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoyi rady Ukrayiny*, 6, 111–116. [in Ukrainian].
 19. Mosov, S. (2007). *Voyna ili mir – vybor za chelovechestvom* [War or Peace – Choice for humanity]. Kyiv: House «RUMB» [in Ukrainian].
 20. Mosov, S. P. (Ed). (2006). *Slovnnyk osnovnykh viyskovykh terminiv dlya vykorystannya v navchalnomu protsesi ta naukovo-tekhnichny diyalnosti Natsionalnoyi akademiyi oborony Ukrayiny* [Dictionary of main military terms for use in the educational process and scientific and technical activity of the National Academy of Defense of Ukraine]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
 21. Busel, V. T. (Ed). (2007). *Velykyy tumachnyy slovnnyk suchasnoyi ukrayinskoyi mowy* [Great Interpretive Dictionary of Modern Ukrainian]. Irpin: VTF Perun [in Ukrainian].
 22. Lytvyn, A. Yu., & Streblyanska, I. A. (2009). Teoretychni aspekty systemy koordynatsiyi upravlynykh potokiv na promyslovomu pidpryyemstvi na osnovi refleksyvnogo pidkhodu [Theoretical aspects of the system of coordination of management flows at an industrial enterprise on the basis of a reflexive approach]. *Naukovyy visnyk Chernihivskoho derzhavnoho instytutu ekonomiky ta upravlinnya*, 3(4), 81–89. [in Ukrainian].
 23. Semenova, V. H. (2014). Osoblyvosti koordynuvannya protsesiv vykorystannya intelektualnoyi vlasnosti pidpryyemstva [Features of coordination of processes of use of intellectual property of the enterprise]. *Ekonomika i orhanizatsiya upravlinnya*, 1(17)-2(18), 226–232. [in Ukrainian].
 24. Kolomyychuk, N. M. (2015). Koordynatsiya ta formuvannya efektyvnoyi systemy derzhavnoho vnutrishn'oho finansovoho kontrolyu v byudzhetnomu protsesi [Coordination and formation of an effective system of state internal financial control in the budget process]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 10, 45–47. [in Ukrainian].
 25. Detsyk, O. P. (2019). Derzhavnyy mekhanizm koordynatsiyi diyalnosti subyektiv publichnoyi diplomatyiyi v Ukrayini [State mechanism of coordination of activity of public diplomacy in Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Derzhavne upravlinnya*, 30(69), 59–66. [in Ukrainian].
 26. Pyvnenko, V. P. (1997). Problemy pidvyshchennya efektyvnosti roboty pravookhoronnykh orhaniv v Ukrayini u borotbi z orhanizovanoyu zlochynnistyu [Problems of improving the efficiency of law enforcement agencies in Ukraine in the fight against organized crime]. *Visnyk Akademiyi pravovykh nauk*, 1, 157–159. [in Ukrainian].
 27. Hromova, O. Ye. (2016). Rol koordynatsiyanoi funktsiyi v protsesi upravlinnya orhanizatsiyeyu [The role of coordination function in the process of management of the organization]. *Ekonomika i suspilstvo*, 7, 256–259. [in Ukrainian].

**DEFINITIONS «INTERACTION» AND «COORDINATION»
IN REGULATORY AND LEGAL ACTS ON STATE
REGULATION OF AVIATION
SEARCH AND RESCUE**

**Yeremenko Serhii, Gurnyk Anatolii, Mosov Sergey,
Prysiazhnyi Volodymyr**

Abstract. The article presents results of a study of the terms used in state regulations on aviation search and rescue in Ukraine, namely the use of the definitions «interaction» and «coordination» in regulatory legal acts. It is noted that although using these definitions, regulatory legal acts do not specify their meaning, which causes ambiguous perception of these terms in regulatory legal acts, and offer no explanations when skipping from the term «interaction» to the

term «coordination». For this reason, a goal of the article is to justify the content of the definitions «interaction» and «coordination» in relation to aviation search and rescue on a systemic basis, and to determine their relationship. The study used the methods widely known in the scientific environment, including systems analysis, decomposition, generalization, and synthesis. A result of this study is that for the first time, the terms «interaction» and «coordination» have been defined. In relation to aviation search and rescue, «interaction» has been defined as the joint actions that are agreed by goals, tasks, objects, place, time and methods, and are performed by various subordinate management bodies as well as the involved search and rescue forces and means to achieve the goals of aviation search and rescue operations. «Coordination» in relation to aviation search and rescue has been defined as the actions taken by a management entity endowed with the necessary authority that aim at organizing and supporting the continuous interaction between management bodies and the involved search and rescue forces and means to achieve the goals of aviation search and rescue operations. The article concludes that the introduction of the above terminological amendments to aviation search and rescue regulations may help to eliminate ambiguous perception of the definitions «interaction» and «coordination» in documents, as well as to bridge the terminological gap between the regulatory stages of aviation search and rescue planning and performance. Further scientific research on aviation search and rescue may focus on the mechanisms of aviation search and rescue state regulation; legal and regulatory framework of the use of unmanned and manned aircraft in non-segregated airspace in the course of aviation search and rescue operations, etc.

Key words: state regulation, aviation search and rescue, interaction, coordination.